

הנהגה

האם ייתכן שמאחורי שנה תמימה בה כמעט לא נאמרו שיחות לאחר התפילה, השמטה מכוונת של ההתייחסות המתמדת לרמב"ם היום, והסדר המפליא של אמירת ההפטרה בראש חודש מנחם-אב שחל בשבת קודש – עומד פשר אחד, הקשור בזהירות מיוחדת שנהג בה הרב? • הצעת רעיון השופך אור על שורת מאורעות, בניסיון להתחקות ב'דעות תחתון' אחר כמה מהנהגותיו של רבינו, תוך שיעור מאלף בגודל הדיוק וההידור שבהנהגתו בקודש

הרב מנחם מענדל רייצס

לאחר 'התרת נדרים' בערב ראש השנה תשמ"ב

"תנועת צדיק, ומכל שכן ראייה או שמיעת קול, צדיק לפעול שלא ישבח לעד"
(היום יום י"ד טבת).

מהעניינים שהתחדשו בדורנו על ידי הרבי, הוא העיסוק בעניין רב במנהגים ככלל ובמנהגי רבותינו נשיאנו בייחוד.

במשך השנים עורר הרבי חסידיים רבים לכתוב ולתבע מהם ללא הרף לעסוק בכתביהם ולבנות מנהגים, ואף נהג בכך בעצמו באופן של 'זהיר ספי'. בתקופות בהן שהה הרבי במחיצת חותנו אדמו"ר הרי"צ עקב והתחקה אחר כל הנהגה בולטת יותר או פחות שראה, ובהמשך טרח והשתדל לברר ולפרסם את הדברים כלוח היום יום, בהגדה של פסח ובחוספנות לקונטרסים של מאמרי חסידות שיצאו לאור תחת ידו.

מעבר לחשיבות הדיוק בהנהגה בפועל של כל חסיד, ניתן למצוא בדברי הרבי משקל רב גם לעצם העיסוק במנהגים. בספר המנהגים שהוצאתו לאור הייתה בהוראת הרבי, והרבי אף הגיה אותו בדקדוק, צוינו גם מנהגים תחת הכותרת "מנהגי אדמו"ר" ובתוספת הבהרה שאינם מהווים הוראה לרבים. נמצאו למדי שבעים ידיעות מנהגי הרבי חשובה ויקרה, גם כאשר אינה נוגעת למעשה אם מפני שאין המנהג הוראה לרבים ואם מפני שגם אצל הרבי לא היה המנהג קבוע במשך השנים וקשה למצוא כלל אחד מתי נהג כך (כפי שמצוי במנהגים רבים).

די בהתבוננות קלה בדרכיו והנהגותיו של הרבי כדי להיווכח שכל פרט ופרט נעשה בתכלית הדיוק וכל מעשה ודיבור מכוון להפליא, אולם אין בכוח תפיסתנו האנושית למצוא את הטעם והפשר שבכל הנהגה, על אף שברור שלכל הנהגה סיבה וטעם פנימי. עם זאת, פעמים שבהתבוננות מעמיקה יותר ניתן להבחין

בהנהגות שונות שנהג בהן הרבי כדי לצאת ידי דעות שונות בפוסקים או על פי קבלה, או מפני זהירות וחומרה מסוימת שנהג בעצמו. מובן שכאשר הדברים לא נאמרו במפורש על ידי הרבי, הם נאמרים בזהירות המתבקשת ובדרך אפשר בלבד, אך עדיין יש בהם טעם לשבח, שכן גם אם אינם מכוונים לאמת, הרי שבעצם העיסוק בהנהגות קודשו של הרבי יש ענין, 'והן לא לא הפסיד'...

במאמר שלפנינו, נעסוק בעניין שהוא כולו בדרך אפשר, אך לאור כמה וכמה ציוני דרך בהנהגתו של הרבי במשך השנים דומה שיש בו ענין מסוים, ועל פיו ניתן לבאר כמה הנהגות מפליאות לכאורה של הרבי, כשאחת מהן כרוכה בזכרון ילדות החקוק בי היטב מביקורי אצל הרבי, ודומה שבה ראוי לפתוח.

בחודש אייר תש"נ זכיתי לנסוע לרבי, הייתי אז נער צעיר, עוד לפני 'בר מצוה', והנעתי לקראת ה'פאראד' הגדול של 'לג' בעומר (שחל באותה שנה כיום ראשון בשבוע), בו קיבלתי את הזכות להכריז את האחרון בסדרת י"ב הפסוקים ומאמרי חז"ל – 'ישמח ישראל בעושי וכו''. מסיבות משפחתיות חזרתי ארצה רק באמצע חודש סיון, כך שבסך הכל הייתי בבית חיינו כחודש ימים.

במשך חודש זה התקיימה 'חלוקת דולרים' פעמים רבות. מלבד החלוקה הקבועה וה'דרשמית' בכל יום ראשון, הרי פעמים רבות לאחר התפלה (מנחה או ערבית) פנה הרבי אל הסטנדר שעמד ליד בימתו וחילק שטרות כשליחות מצוה לצדקה. ברובן של החלוקות עברתי, ובסך הכל קיבלתי קרוב לעשרים שטרות מייד הקדושה של הרבי; אולם אני המתנתי כל הזמן למעמד שהכרתי היטב מתוך יומני בית חיינו, והוא דווקא בושש מלהגיע – 'שיחה' ביום חול. בכל שבת התקיימה

כלל לשיעור הרמב"ם היומי].

הרבי נשוא שיחה לאחר תפילת ערבית, ח' מרחשון תשנ"ב

בענין 'ופצית', והפעם הראשונה שבה נאמר הפסוק 'אתה הראת' היתה בשמחת תורה תש"ל. שוב נאמר פסוק זה בשמחת תורה תש"ל. אולם בשנת תשכ"א - השנה השלישית ל'חידוש' זה - הורה הרבי שבשנה זו לא יאמרו פסוק זה (ושוב המשיכו לאומרו בכל השנים, מתשכ"ב ואילך, ללא הפסקה).

2. בתאריך המשה עשר בשבט לא נהגו רבותינו נשיאינו לומר מאמר דא"ח או לקיים התוועדות, ואף אצל הרבי לא התקיימה התוועדות ביום זה (כשחל באמצע גדולה כאשר בשנת תשל"א היתה הפתעה גדולה כאשר חזר הרבי מה'אורח' בטי"ו בשבט והודיע על התוועדות פתאומית, והרבי אמר אז מאמר דא"ח ב'דיבור המתחיל' חדש שלא מצינו כמותו בכל הדורות קודם לכן: "אריבעה ראשי שנים הם וכו'". גם בשנת תשל"ב התוועד הרבי לכבוד ט"ו בשבט ואמר מאמר עם התחלה זו, אולם בשנת תשל"ג 'עצר': לא התוועד ולא אמר מאמר (בשנת תשל"ד שוב התוועד בטי"ו בשבט, ומאז נהוג כן בכל שנה).

3. הגנה ה'לקוטי שיחות' באופן מסודר ונקבי (מדי שבוע) התחילה בשנת תש"ל, ושוב המשיך בזה הרבי בשנת תשל"א [ה'לקוטי שיחות' שיצאו לאור בשנים אלו נדפסו בכרכים ה"ט של לקוטי שיחות]. כשהגיעה שנת תשל"ב - השנה השלישית - היתה

עד כאן שתי ה'תעלומות', ועתה נבוא להצעת הפתרון, בדרך אפשר. אולם קודם לכן יש להדגיש, כי מה שנכתב עד כאן אלו 'דברים כהווייתם', עובדות בירות שאין בהן כל ספק; אמנם מכאן ואילך מתחילה להתערב 'פרשנות', רעיונות ומחשבות ב'דעת תחתון' שיתכן בהחלט שהם נכונים - אבל יתכן גם שלא... ולכן יש לקחת את הדברים דלהלן בוהירות המתבקשת ולהבהין בין מה שברור וודאי, לבין מה שאינו אלא אפשרות והשערה בלבד.

בנוסח של 'התרת נדרים' שאומרים בערב ראש השנה, מזכירים שבדומה להתקייבות שאדם מקבל על עצמו בנדר או בשבועה ממשיים, קיים גם המושג של 'הנהגה טובה בלי נדר'. שלוש פעמים ולא התניתי שיהא כלי נדר'. כלומר, כשהיה נהוג ב'הנהגה טובה' שלוש פעמים ברציפות, הדבר נהפך לכעין 'נדר' מחייב (הדורש התרה במקרה הצורך).

ובכן, הנהגת הרבי בכמה ענינים נראה, שכדי למנוע מצב שבו הנהגה טובה חדשה תהפך לנדר מחייב - העדיף להתחיל את הנהגה החדשה באופן של 'שתי פעמים' רצופות בלבד, ואילו בפעם השלישית היתה עצירה והפסקה מהנהגה זו, מה שמדגיש שאין זו 'הנהגה טובה שנהגתי שלוש פעמים' וכך אין הדבר הופך לחובה גמורה.

הנה כמה דוגמאות ל'חידושים' אצל הרבי שהייתה בהם 'עצירה' בולטת בפעם השלישית:

1. בנוסח 'אתה הראת' הנאמר כהכנה ל'הקפות' בשמחת תורה, חידש הרבי להוסיף בסיום את הפסוק 'והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה וצפונה וגנבה ונברכו בך כל משפחות האדמה וכו'עך'. חידש זה בא בהמשך להתעוררות הכללית של הרבי

בשבוע של חג הסוכות
זכו החסידים זכות
שלא זכו לה במשך כל
השנה - בסוכות היה
הרבי אומר שיחה בכל
לילה ולילה; ובכן, בכל
שיחות שבוע זה נעדר
הרמב"ם היומי לגמרי!

הרמב"ם היומי אפילו פעם אחת! וכאמור, בשנים הקודמות לתשמ"ז (תשמ"ה-תשמ"ו) וכן בשנים שלאחריה, הזכיר הרבי את הרמב"ם היומי בכל לילה ולילה של חג הסוכות - מה שמדגיש עוד יותר את הדין המכוון בזה שבסוכות תשמ"ז 'נעדר' הרמב"ם מהשיחות כולן.

[גם בשיחת ערב יום הכפורים של אותה שנה (תשמ"ז) לא דיבר הרבי על הרמב"ם היומי, וגם בזה יש חידוש מיוחד, על רקע דברי הרבי שנה קודם לכן, בערב יום הכפורים תשמ"ו, אז דיבר בהדגשה יתירה על כך שצריכים לחיות עם השיעור היומי ברמב"ם, ובלשונו הק':

"...השיעור שנתקבל רק לאחרונה, אמנם בתור נדבה - אבל נעשה כבר 'הנהגה טובה שנהגתי שלוש פעמים', ובמילא, יש בזה תוקף של 'מנהג ישראל' תורה היא' (בפרט מנהג הקשור עם תורה) - השיעור היומי ברמב"ם [כפי שכבר עשו בערב יוה"כ] פ' בשנה שעברה (=תשמ"ה)] שבשיעור זה מודגש (יותר) המעלה של 'קב' שלו', מכיון שהשיעור נתקבל מתוך רצון טוב, בתור נדבה, ולפיכך משורת הדין"...

כלומר: בערב יום הכפורים תשמ"ז מודגש הרבי עד כמה השיעור ברמב"ם הוא הנהגה קבועה, ומציין שכן היה כבר בשנה שעברה - בערב יום הכפורים תשמ"ז; ובכל זאת, כשמוגיעים לערב יום הכפורים תשמ"ז הרבי לא מתייחס

התוועדות, אבל 'שיחה' לא היתה. מה מיוחד ב'שיחה' של יום חול? פשוט: ביום חול הרבי דיבר ברמקול והיה אפשר לשמוע את השיחה בקלות ובהירות, זאת בשונה מהתוועדות של שבת ויום טוב, שבו היה (מהמקום שבו 'שבתי/עמדת') קשה מאוד לשמוע את הרבי ולפעמים כלתי אפשרי. ובכן, ידעתי גם ידעתי שלעתים קרובות הרבי פונה אל הרמקול ופוחת בשיחה, והתאכזבתי לגלות שבמשך כל התקופה הארוכה בה הייתי בבית היינו, הדבר לא התרחש אפילו פעם אחת; פעמים רבות הרבי פנה במפתח אל הסטנדר וחילק 'דולרים' (כאמור), אבל אל הרמקול - זאת לא. על פניו זהו דבר פלא, אולם דומה שכאשר מתבוננים בהנהגותיו של הרבי במשך השנים ניתן למצוא ציוני דרך שונים שיכולים לספק ביאור לדבר בדרך אפשר.

את יסוד הדברים שמעתי לראשונה מדורי המשפיע ר' שלום הריטוב, ויש בו כדי לתת פשר הן להנהגה זו והן להנהגות נוספות, ובהקדים דבר פלא נוסף.

החל מחודש ניסן תשד"מ - אז חידש הרבי את תקנת הרמב"ם, נהג הרבי בכל התוועדות לבאר גם ענין משיעור הרמב"ם היומי. בשבת, בחג, בימא דפגרא, ב'יחידות כללית' ואפילו בשיחות שנאמרו לפני נשים או ילדים - תמיד יש משוה מהרמב"ם היומי.

כך זה בשיחות של קיץ תשד"מ: כך במשך שנת תשמ"ה; וכך בשנת תשמ"ו. גם בשיחות של שנת תשמ"ז אפשר לראות את הקביעות והעקביות של אזכור הרמב"ם היומי בכל שיחה, כך במשך כל השנה - מלבד חודש תשרי: בכמה שיחות שנאמרו בתשרי תשמ"ז בולטת ה'התעלמות' מהרמב"ם היומי.

שיאה של 'התעלמות' זו הוא בשיחות של חג הסוכות. בשבוע של חג הסוכות זכו החסידים זכות שלא זכו לה במשך כל השנה - בסוכות היה הרבי אומר שיחה בכל לילה ולילה; ובכן, בכל שיחות שבוע זה נעדר הרמב"ם היומי לגמרי! שבע שיחות רצופות, שבכולן לא נזכר

לפני שיתמלאו שלוש 'מחזורים' שלמים עם הקפדה על אוכור וביאור ברמב"ם הימים בכל שיחה, תהיה 'עצירה' והפסקה בהנהגה מחודשת זו, מה שידגיש 'הנהגה טובה' זו היא 'בלי נדרי'.

והעובדה שדוקא חודש תשרי נבחר ל'עצירה' זו ניתנת להבנה גם ב'דעת תחתון', שכן אין לך חודש מלא וגדוש בשיחות כחודש תשרי, ובפרט בשבוע של חג הסוכות (כאמור) שבו נאמרה שיחה מדי לילה - כך שה'התעלמות' משיעור הרמב"ם היומי בשיחות אלו מוגישה חזק את ה'עצירה' המתבקשת.

[למען הדיוק יציין, שה'התעלמות' מהרמב"ם היתה כבר בהתועדות ח"י אלול תשמ"ו - ואכן, ידוע שבליאובאוויטש מתחיל 'תשרי' כבר בח"י אלול של השנה הקודמת...].

ואם כנים הדברים, יומתק גם השינוי שהיה בעת סיום המחזור השלישי של לימוד הרמב"ם:

בסיום המחזור הראשון אמר הרבי 'הדרך' עמוק על הרמב"ם, בו חיבר בין סיום הרמב"ם לבין התחלתו: כך נהג הרבי גם בסיום המחזור השני, וכך בסיום המחזור הרביעי (תשמ"ח) והתמישי (תשמ"ט) והשישי (תש"ן) והשביעי (תשנ"א). בכל שנה הוסיף הרבי עומק חדש, אולם מה שמשותף לכל ה'הדרנים' הוא הנושא של ידיעת ה', הדייקים בפסוק שבו הרמב"ם מסיים את ספרו ("מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים") ובמשפט שבו הוא מתחיל את ספרו ("יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון וכו'").

שונה מכולם הוא ה'סיום' שאמר הרבי כשסיים את המחזור השלישי (י"ד שבט תשמ"ז), שבו דיבר הרבי על ענין מסוים בפרק האחרון של 'משנה תורה' להרמב"ם, אבל לא דיבר על ההלכה האחרונה ממש וגם לא קשר בין הסוף להתחלה [ואכן, בשונה מכל ה'הדרנים' לא קיבלה שיחה זו את הכותרת 'הדרך' על הרמב"ם אלא את הכותרת 'סיום הרמב"ם'].

לאור האמור 'תכן', שלאחר פעמיים רצופות שבהן התקיים ה'חידוש' של אמירת 'הדרך' על הרמב"ם (תשמ"ה-תשמ"ו), היתה כוונה מדויקת שלא 'יווצר מצב של 'הנהגה טובה' שנהגתי שלוש פעמים' - ואולי משום כך

אפילו בימים
'חגיגיים' ביותר,
כגון י"ב תמוז
(תש"נ) וי"ט כסלו
(תנש"א), ואפילו
בימי הפורים
(תנש"א) - לא פנה
הרבי אל הרמקול
לאמירת שיחה
לכבוד היום.

הרבי ב'חידושו' זה - מתקופת פסח תשמ"ח עד תקופת פסח תש"ן - והרבה באמירת שיחות לא מחובבנות, ביומי דפגרא וגם בימים סתמיים. היתה 'עצירה' של הנהגה זו בשנה השלישית - מתקופת פסח תש"ז עד תקופת פסח תנש"א - ובתקופה זו אכן נמנע הרבי (כמעט) כליל מאמירת שיחות בימי חול;

אמנם לאחר שנסתיימה ה'עצירה' של השנה השלישית, חזר הרבי לדרכו בקודש ושוב הרבה באמירת שיחות ברמקול (בדרך כלל לאחר מנחה או ערבית) - כשאחת הראשונות והידועות שבהן היא השיחה המפורסמת שנאמרה לאחר חפלת ערבית בליל כ"ח ניסן תנש"א.

יתכן ומסתבר (כמובן בדרך אפשר בלבד) - ואם שגיתי ה' יכפר', שגם 'תעלומת' ההפסקה בביאורי הרמב"ם בתשרי תשמ"ז שייכת לאותו 'יסוד': המחזור הראשון של לימוד הרמב"ם היומי התחיל בשלהי ניסן תשמ"ז והסתיים ב"א ניסן תשמ"ה: המחזור השני הסתיים באדר תשמ"ו: המחזור השלישי הסתיים ב"ד שבט תשמ"ז: ובכן, נראה כי היתה כאן כוונה מכוונת. שיעור

התועדות ט"ו שבט תשמ"ב

עצירה: בשנה זו לא המשיך הרבי להגיה את ה'לקוטי שיחות'.

לאחר מכן, בשנת תשל"ג חזר הרבי להגיה בקביעות את ה'לקוטי שיחות', והפעם היו אלו שיחות שנכתבו (לא באידיש, כקודמותיהן, אלא בלשון-הקודש. גם בשנת תשל"ד המשיכה ההגיה בקביעות [מה שיצא לאור בשנתיים הללו נדפס בכריכים יד של לקוטי שיחות]. ושוב היתה עצירה בשנה השלישית, במשך שנת תשל"ה.

משנת תשל"ו ואילך הגיה הרבי 'לקוטי שיחות' בכל שבוע, ללא הפסקה, עד כ"ז אדר תשנ"ב.

ועתה נחזור ל'תעלומת' השיחות בקיץ תש"נ, שבה פתחנו: למעשה, 'תעלומה' זו 'זעקת' הרבה יותר מכפי שהוצגה כאן. אני אישית הרגשתי זאת במשך החודש שבו הייתי, אבל באמת היו אלו חודשים ארוכים שבהם לא אירע שהרבי יפנה לפתע אל הרמקול לאחר התפלה לאמירת שיחה (למעט שיחות מותכונות וקבועות, כגון 'דברי כבוש' בימי התענית לאחר מנחה וכן 'יחידות כלליות' וכו').

בסך הכל מדובר על זמן של קרוב לשנה(!) שבו נמנע הרבי מאמירת שיחות באמצע השבוע; אפילו בימים 'חגיגיים' ביותר, כגון י"ב תמוז (תש"נ) וי"ט כסלו (תנש"א), ואפילו בימי הפורים (תנש"א) - לא פנה הרבי אל הרמקול לאמירת שיחה לכבוד היום.

ובכן, מסתבר לכאורה שגם זה קשור לאותו 'יסוד של 'עצירת חידוש' בפעם השלישית:

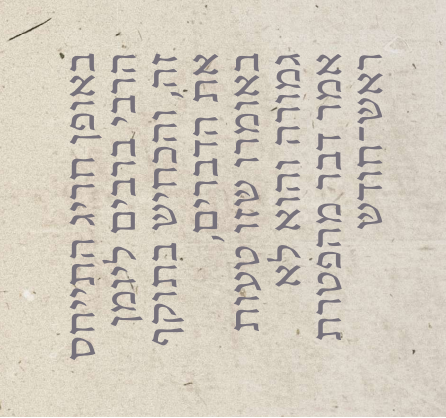
ההנהגה שבה פונה הרבי אל הרמקול לאמירת שיחה, באופן לא מתוכנן, לאחר תפלת מנחה או ערבית - היתה 'חידוש', שהרבה לא נהג בו ברוב השנים. בלי להיכנס לפרטים ופרטי-פרטים, הרי בכללות התחילה הנהגה זו לאחר פטירת הרבנית נ"ע בכ"ב שבט תשמ"ח, ונקבעה חזק בתקופת חג הפסח תשמ"ח, כפי שאפשר לראות בקלות בספרי ה'התועדות' ו'ביומנים'.

[אחד הימים הבולטים בעניין זה היה ערב פסח תשמ"ח, שבו אמר הרבי שיחה שלוש פעמים! פעם אחת לאחר שחרית - כאשר הרבי לפתע החל באמירת שיחה שהתחברה עם המנהג של 'סיום מסכת'; פעם שנייה לאחר מנחה - כאשר הרבי פתח בשיחה בדבר 'סדר קרבן פסח'; ופעם שלישית לאחר ערבית של ליל החג (הפעם כמובן ללא רמקול). כל שלוש השיחות הללו היו תופעה חדשה לגמרי, שלא היתה מעולם קודם לכן בהנהגת הרבי].

נראה, אפוא, שלאחר שנתיים (בערך) שבהן נהג

ר"ח - לא היו דברים מעולם!
ישנם כמה ומה שהיו נוכחים בשעת אמירת ההפסדה, והקשיבו לאמירת הפסדה - ויודעים הם שלא אמרתי פסוק ראשון ואחרון מהפסדה 'השמים כסאי'. ואין זה ענין שזקוקים להגיע לעדנים וכו' - כי 'בדידי הוה עובדא, ולא אמרתי פסוקים אלו!']
ולכאורה, איך אפשר ליישב את הדברים? לאחר שבשנת תשל"ד הורה הרבי שיש לחוסף את הפסוק הראשון והאחרון של ר"ח, וכך נהג בעצמו אז - כיצד זה שבשנת תשמ"א לא עשה כן, ואף ראה צורך להודיע ברבים שהוא אמר את הפסדה "שמעו" לבדה ולא חוסף מאומה? וגם: מה למעשה? האם יש לנהוג כהוראת הרבי מתשל"ד - או כהנהגת הרבי בתשמ"א, שהיא אולי 'משנה אחרונה' [שנת תשמ"א היא הפעם האחרונה שבה זכינו לשמוע את הרבי מפטיר בקביעות כזאת].
ובכן, לפי דרכנו נראה שהכל מיושב:
החידוש שהידש הרבי בשנת תשל"ד קיים ועומד, ולא חל בו שום שינוי - שאכן צידד לחוסף את פסוקי ראשיחודש לאחר הפסדה "שמעו".
ומה שהרבי בעצמו לא נהג כך בשנת תשמ"א, היה זה כחלק מדרכו הכללית 'לעצור' חידוש בפעם השלישית, כלומר: לאחר שנהג הרבי לפי 'חידושו' זה פעמיים - בשנת תשל"ד ובשנת תשל"ז - קיים 'הפסקה' חידושית בפעם השלישית, בשנת תשמ"א. מתוך כוונה שהחידוש ימשיך להתקיים בפעמים הבאות ורק שלא יהיה 'כנדר' מחייב.
ויש עוד להוסיף ולפלפל בזה, אך התקוה היא ששאלה זו לא תהיה אקטואלית עוד, כי עוד בשנה זו יהפכו 'שלושת השבועות' לששון ולשמחה, ואז נוכל לראות בעינינו את הנהגות הנבואה שבפסוק האחרון בהפסדה ראשיחודש: "והיה מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחוות לפניי" אמר ה' בבית משיח צדקנו בקרב ממש. ■

ב'תשעת הימים'. אחד הענינים היה ההפסדה הנאמרת בשבת ראשיחודש, והרבי חידש אז שאמנם למנהגו אומרים את הפסדה "שמעו", אבל לאחר שמסיימים הפסדה זו יש לתת אזכור להפסדה ראשיחודש, על ידי שיסיפו פסוק ראשון ואחרון של הפסדה שבת ראשיחודש.
הרבי האריך להסביר את הצדדים השונים שבדבר, ולמסקנה קבע שאכן יש לחוסף את פסוקי ראשיחודש, כשהוא מחזק חידוש זה מהנהגת הרבי הרש"ב, שכאמור היתה פעם אחת שהפטיר רק את הפסדה שבת ראשיחודש; וכיאר הרבי: אמנם הרבי הרש"ב התחרט על כך, אבל סוף סוף זה מלמד שיש סברא חזקה להזכיר בהפסדה את ראשיחודש, ולכן גם למסקנה יש לחוסף לפחות את הפסוק הראשון והאחרון של הפסדה ראשיחודש (לאחר הפסדה "שמעו").
הדברים נאמרו באופן ברור ביותר והוגוהו על ידי הרבי במטרה לפרסמם בכל העולם (נדפס לאחר מכן בלקוטי שיחות ח"י ע' 278). כך נהג הרבי בעצמו באותה שנה (תשל"ד), וכך נהג גם בפעם הבאה שחלה קביעות זו - בשנת תשל"ז, שהוסיף את פסוקי ראשיחודש לאחר הפסדה "שמעו" [אף שבשנת תשי"ד לא נהג כן].
לאחר ארבע שנים, בשנת תשמ"א, שיב אירעה קביעות זו, אך אז - למרבה הפלא - אמר הרבי רק את הפסדה "שמעו" בלבד ולא חוסף מאומה מפסוקי ראשיחודש.
יתירה מזו: אחד מכותבי היומנים בבית חיינו שציין ביומנו את מאורעות השבת, כתב (בטעות) שהרבי אמר את הפסדה "שמעו" ובסיומה הוסיף את הפסוק הראשון והאחרון של הפסדה ראשיחודש; ובאופן חריג התייחס הרבי ברבים ליומנו זה, והכתיש בתוקף את הדברים, באומרו שזו טעות גמורה והוא לא אמר דבר מהפסדה ראשיחודש.
[כך נכתבו הדברים ב'הנחה' (התועדויות תשמ"ב ע' 747):
"ישנם כאלו שכתבו והדפיסו שכאילו אמרתי בשבת הנ"ל גם פסוק ראשון ואחרון דהפסדה

בענין זה נחלקו גדולי עולם, וכמו שהביא הרמ"א בהגהותיו לשולחן ערוך (אורח חיים סי' תכה ס"א), ובעקבות זאת נחלקו מנהגי הקהילות השונות.
על כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע מסופר, שהיתה פעם אחת שהפטיר את הפסדה ראשיחודש ('השמים כסאי'), אמנם בפעם הבאה שחלה קביעות נדירה זו הפטיר הפסדה "שמעו" ואמר שהוא מתחרט על מה שנהג בפעם הקודמת. בעקבות סיפור זה נקבע, כמובן, מנהג חב"ד להפטיר "שמעו" ולדחות את הפסדה ראשיחודש, וכך הוא ב'רשימות' הרבי ומשם לספר המנהגים.
ואכן, בשנת תשי"ז, כאשר היתה קביעות כזו ור"ח מנחם אב חל בשבת, הורה הרבי למי שקרא את ההפסדה (באותה תקופה עדיין לא קיבל הרבי 'מפטיר' בכל שבוע) שיאמר את הפסדה "שמעו" בלבד; וכך היה גם בשנת תשי"ד, שאז אמר הרבי בעצמו את ההפסדה, ושוב אמר את הפסדה "שמעו" בלבד.
הפעם הבאה שחלה קביעות זו היתה לאחר עשרים שנה, בשנת תשל"ז, ואז חידש הרבי חידושו:
בלי שיש, ליל ערב ראשיחודש מנחם אב, קיים הרבי התועדות, והסביר שמטרת ההתועדות היא לעורר על ענינים הנוגעים למעשה

בפעם השלישית לא נאמר 'הדרן' ממש אלא ביאור בסגנון שונה.
וכמובן כל זה בדרך השערה ואפשרות בלבד, שהרי לא מחשבותי מחשבותיכם' וכו', ואין להאריך בדבר הפשוט.
על יסוד הקו הזה אפשר להסביר לכאורה עוד פרטים מעניינים בהנהגתו של הרבי במהלך השנים [כפי שנוכחתי לראות בכמה ענינים שבהם עסקתי במסגרת עבודתי על סדרת "הלכות מנחם" (שעל ידי מוכן "היכל מנחם" בירושלים ת"ו)], אולם כמדומה שגם מה שכתב עד כה הוא "קצת" מחדש יותר מדי, ויהיו שיטענו - בצדק מסוים - שיש גבול עד כמה אפשר להכניס את הדעת תחתון' המצומצמת שלנו בתוך הנהגותיו העילאיות של הרבי.
ובכל זאת, נסיים עיור נושא אחד בהקשר זה, שאינו רק מחקר היסטורי ומאי דהוה הוה, אלא יש לו השלכה הלכתית-מעשית בקביעות המיוחדת של שנה זו (תשפ"ה):
כידוע, הקביעות של השנה היא יוצאת דופן ובספרי ההלכה מתייחסים אליה במיוחד, הן בשל היות פורים בערב שבת מה שמביא לקיומו של 'פורים משולש' בערים המוקפות חומה, והן (ובעיקר) בזכות ערב פסח שחל בשבת קודש, מה שמביא לשינויים רבים בהנהגה הרגילה והמוכרת:
ולמעשה, קביעות זו מביאה גם לכך שתשעה באב חל במצאי שבת, ועוד קודם לכן - ראש-חודש מנחם אב חל בשבת, קביעות נדירה שהביאה למחלוקת גדולה בין הפוסקים לגבי ההפסדה בשבת זו:
בכלל, כאשר ראשיחודש חל בשבת לא מפטירים בהפסדה הפרשה, אלא בהפסדה מיוחדת לשבת ראשיחודש - "השמים כסאי וגו'". אמנם בשבת זו שהיא השבת השניה של 'שלושת השבועות', יש הפסדה מענינא דיומא: ההפסדה השניה מתוך 'תלתא דפורענותא', המתחילה במלים "שמעו דבר ה'", והשאלה היא אפוא - האם בכוחה של הפסדה שבת ראשיחודש לדחות את הפסדה "שמעו", או שהפסדה "שמעו" גוברת?